

Principper for ny autoriseret oversættelse af Bibelen

D036

D036 indskrives sig i en århundredlang tradition for tekstnære oversættelser, der autoriseres til brug i folkekirken, bruges bredt i det øvrige kirkeliv og har en central plads i hjem, skole og kultur. Samtidig må en oversættelse, der skal udkomme i 2036 og derfra holde i årtier, turde at gå nye veje og se ud over det velkendte. **D036** er således tænkt som en oversættelse, der skal ramme midt i spændingsfeltet mellem det velkendte og det fornyende.

Principperne for den kommende autoriserede bibeloversættelse beskrives i dette papir ud fra et ønske om at sætte en præcis ramme for, hvilken oversættelse der arbejdes hen imod, og at give klare retningslinjer for oversættere, sparringspartnere og redaktionsgrupper.

Oversættelsens tekstgrundlag

D036 tager afsæt i de til enhver tid nyeste versioner af de førende tekstkritiske udgaver til hhv. den hebraiske (og aramæiske) tekst til Det Gamle Testamente og den græske tekst til Det Nye Testamente. Der vil dog være behov for en løbende vurdering af de valg, disse tekstudgaver har foretaget.

For Det Nye Testaments vedkommende lader den udvidede tekstkritiske version, *Novum Testamentum Graecum, Editio Critica Maior*, tvivlstilfælde stå åbne i den løbende tekst, så oversætteren må foretage et valg. Det vil også, med tanke på den liturgiske tradition, være nødvendigt at overveje, hvilke af de hævdede, men tekstkritisk usikre eller usandsynlige sætninger og vers, der skal inddrages i den løbende tekst. Som udgangspunkt vil **D036** følge en stringent linje og placere usikre vers og sætninger i oversættelsens noteapparat, men dette med en åbenhed for undtagelser, hvor en liturgisk eller kirkelig tradition har vundet hævd. Et eksempel herpå er doksologien i Fadervor i Matthæusevangeliet 6,13.

For Det Gamle Testaments vedkommende sammenholdes den masoretiske form af den hebraiske tekst med de øvrige tekstvidner, særligt den antikke græske oversættelse, Septuaginta, og tekstvarianterne i den hebraiske overlevering, bl.a. i bibelhåndskrifterne blandt Dødehavsrullerne.

Hvor der i det følgende tales om "kildeteksten", er det forudsat, at teksten kun foreligger som et kompleks af overleverede tekstformer.

En oversættelse i spændingsfeltet mellem kildetekst, dansk sprog, tradition og anvendelse

DO36 skal varetage flere hensyn, hvoraf fire skiller sig ud som særligt betydningsfulde. Relationen mellem disse tænkes som en frugtbar spænding, inden for hvilken den gode oversættelse skal findes. Gennem inddragelse af forskellige fagekspertiser skal hensynene fungere som fire samtidige pejlemærker i et fælles arbejde frem mod en energisk og robust oversættelse. De fire hensyn kan med andre ord udspænde en trampolin, der giver energi til udfoldelse.

Kildetekst

Det første hensyn handler om fokus på kildeteksten til de bibelske bøger. **DO36** skal være en tekstnær oversættelse i den forstand, at den afspejler kildeteksten, både hvor den er klar, og hvor den er mindre klar. Hvor teksten er mangetydig, bør tekstens åbenhed om muligt bevares i oversættelsen. Dette betyder en oversættelse, der giver sin læser et så nøjagtigt billede af de oversatte teksters indhold og form, som det er muligt, og ikke parafraserer unødigt.

Dette hensyn har konsekvenser af både historisk, kulturel, litterær og oversættelsesteknisk art. Derfor skal oversættelsen:

- bygge på bibelvidenskabelig og filologisk faglighed og afspejle troskab mod den kultur og kontekst, teksterne er skrevet i.
- lade fremmedartede elementer i kildeteksten komme til udtryk, men samtidig lade bredden i antikke udtryksmåders betydningsfelt komme frem på steder, hvor en umiddelbar oversættelse ikke kan gengive dem fuldt ud.
- tage udgangspunkt i de enkelte skrifers genrer, ligesom den enkelte forfatters stil, metaforik, rytme, argumentationsform og retoriske greb så vidt muligt skal bevares i oversættelsen.
- lade intertekstuelle forbindelseslinjer, ikke mindst citater fra gammeltestamentlige skrifter i Det Nye Testamente, træde tydeligt frem. Et citat i Det Nye Testamente kan dog ikke altid oversættes med samme ordlyd som dets oprindelse i Det Gamle Testamente, bl.a. fordi ordlyden i Det Nye Testamente ofte følger en tekstform i slægt med Septuagintas. Sammenhængen kan kræve en forklarende fodnote.

Dansk sprog

Det andet hensyn gælder det danske sprog. **DO36** bygger på en lang tradition af oversættelser, der alle samtidig har sigtet mod at være sprogligt moderne i deres samtid og efter at være brugbare i mange årtier frem. I den henseende er hensynet sproghistorisk dobbeltrettet. Derfor skal oversættelsen:

- tilstræbe en idiomatisk, forståelig og naturlig sprogdragt, som ikke på forhånd er forældet, hvad angår ordforråd, grammatik og retskrivning.
- tilstræbe sproglig prægnans, poesi, rytme og klang i overensstemmelse med kildeteksten.

Tradition

Det tredje hensyn omhandler forholdet til traditionen. Enhver bibeloversættelse indskriver sig i en både kirkelig, kulturel, liturgisk og sproglig tradition, og **DO36** skal både vise respekt for og forny denne. Derfor skal oversættelsen:

- som udgangspunkt fastholde bredt benyttede teologiske kernebegreber med stor betydningsbærende værdi og tilstræbe en reflekteret konkordans.
- være opmærksom på den brede liturgiske tradition, ligesom den i konkrete ordvalg kan være opmærksom på ordlyd med en stærk forankring.
- være bevidst om den danske bibeloversættelsestradition og lægge vægt på at bevare et rigt billedsprog.

Anvendelse

Det fjerde hensyn gælder anvendelsen af **DO36**, der skal kunne bruges bredt og være både til og for enhver. **DO36** skal således bidrage til en fortsat fordybelse i og fornyelse af kristendommen i kirker, skoler og hjem samt i en bredere kulturel og samfundsmæssig sammenhæng. Derfor skal oversættelsen

- i videst muligt omfang være mundret og oplæsningseget for at kunne give mening for dem, der hører den læst op.
- fungere godt i en liturgisk kontekst (f.eks. gudstjeneste, kirkelige handlinger, andagt etc.), i undervisningen i kirker, skoler og uddannelsesinstitutioner, i kulturelle og samfundsmæssige sammenhænge og for den enkelte læser.
- præge det danske sprog og være en inspirationskilde til f.eks. prædikener og taler, liturgier, bønner, salmer og sange samt litteratur i bred forstand.

Godkendt af Bibelselskabets bestyrelse den 16. maj 2024